

Гапонова Е.О.

кафедра міжнародного бізнесу і економічної теорії

ХНУ імені В. Н. Каразіна

Інституціональне забезпечення інтеграції ринку медичних послуг

Одним із найважливіших напрямків інтеграції у сфері охорони здоров'я є формування медичного кластеру. Медичним кластером визначається група географічно взаємозалежних організацій (постачальників, виробників, посередників) і пов'язаних із ними закладів, органів державного управління, інфраструктурних компаній, що діють у певній сфері і взаємодоповнюють один одного.

Високий рівень конкурентоспроможності і стабільне економічне зростання суб'єктів медичного ринку в сучасних умовах можуть бути забезпечені за рахунок створення медичних кластерів з метою об'єднання зусиль при розробці, виробництві і впровадженні на ринок новітніх методів лікування захворювань, лікарських засобів, сучасних методів менеджменту медичних закладів, технологій маркетингу та ринку медичних послуг.

Ключовими особливостями кластеризації вважають локалізацію основної маси учасників кластеру, що є необхідним задля встановлення співробітництва; стійкість зв'язків між елементами кластеру; довготривалу координацію взаємодії учасників кластеру; збереження автономності учасників кластеру, конкурентних відносин; широкий спектр учасників.

Напрямки кластерної політики широко реалізуються в європейських країнах, зокрема у Фінляндії функціонує 9 кластерів (у тому числі кластер охорони здоров'я), у Нідерландах - 10 кластерів (один з них - кластер охорони здоров'я), у Німеччині - більше 25 кластерів. Наприклад, у Баварії серед 19 сформованих кластерів найбільш успішними є кластер «Біотехнології» та «Медична техніка». Кластер охорони здоров'я Фінляндії охоплює мережу університетів і науково-дослідних інститутів, виробничих і сервісних підприємств, що взаємодіють один з одним, створюючи нові

технології. Структура медичного кластеру у Фінляндії характеризується нерівномірним розвитком і відносною слабкістю окремих елементів, однак при цьому спостерігаються виражені конкурентні переваги і фундаментальні фактори, що сприяють подальшому розвитку кластеру, орієнтованому на використання переваг кваліфікованої робочої сил і можливостей національної інноваційної системи. Така тенденція у розвитку кластеру охорони здоров'я є, з одного боку, результатом ринкових відносин, а з іншого, результатом державної політики, орієнтованої на формування національної інноваційної системи і збільшення кількості кваліфікованих кадрів. Сьогодні у структурі фінського кластеру з'являється ще один блок – «Міжнародна ділова активність» у якості третього зовнішнього фактору, і з урахуванням процесів глобалізації [5].

Кластер системи охорони здоров'я відрізняється від інших типів інтегративних структур тим, що має більш широкую розгалужену структуру. Кластер об'єднує усі компоненти процесу – від постачальників медичних послуг і продукції до споживачів кінцевого продукту. Основною метою об'єднання є досягнення конкретного економічного результату – надання конкурентоспроможних медичних послуг. Це сприяє підвищенню ефективності діяльності кожної окремої організації і прискоренню розвитку економіки регіону у цілому. Окрім цього, медичний кластер є особою формою кластерної моделі, оскільки медична діяльність являє собою діяльність, що орієнтована на внутрішній ринок [7].

Необхідність використання кластерного підходу у медицині обумовлена посиленням децентралізації управління практичною медициною, системами підготовки медичних кадрів і наукових досліджень. Основою розвитку медичного кластеру частіше за все є комплексна структура, що поєднує представників науки, медичної освіти, органів влади, практичної охорони здоров'я і бізнесу. Кластери у системі охорони здоров'я частіше всього формуються при наявності у регіоні медичного університету або високотехнологічного медичного центру.

Сукупність потенціальних галузей для створення медичних кластерів, на думку вчених, можна розподілити на три групи: кластери медичних послуг, кластери лікарського забезпечення. Кластери медичних послуг це об'єднання декількох медичних закладів з метою обміну технологіями, досвідом, обладнанням, формування єдиної бази пацієнтів, прискорення і вдосконалення процесу діагностики і лікування за рахунок скорочення трансакційних витрат, більшої ефективності логістичної схеми руху медичних ресурсів і пацієнтів, активного використання сучасних технологій і обладнання, кластери біотехнологій і інновацій у медицині. Кластери лікарського забезпечення, медичного обладнання це об'єднання фармацевтичних організацій різних форм власності, виробників і постачальників лікарських засобів, медичного обладнання, науково-дослідних центрів і лабораторій, навчальних закладів медичного профілю з метою організації системи безперебійного забезпечення лікарськими засобами населення, поставок якісних і доступних медикаментів та обладнання медичним закладам регіону, сприяння розвитку інфраструктури фармацевтичного ринку. Кластери біотехнологій і інновацій у медицині є об'єднаннями науково-дослідних центрів, інститутів, медичних і технічних ВНЗ, лабораторій, інжинірингових компаній, поліклінік і медичних центрів, основним пріоритетом якого є розробка і реалізація інноваційних продуктів і технологій у сфері медицини і охорони здоров'я.

Реалізація кластерної політики дозволяє медичним закладам підвищувати якість обслуговування і його ефективність завдяки загальному використанню факторів виробництва, інформації, технологій, необхідних інститутів і координації дій із іншими організаціями. Крім того, медичні кластери дозволяють забезпечити досягнення наступних результатів: збільшення продуктивності медичних закладів, що функціонують в рамках кластеру, прискорення інноваційних процесів, які є фундаментом майбутнього зростання продуктивності, стимулювання створення нових

організацій і нових структур, які розвиваючись розширюють кластерну структуру.

Кластерний підхід є особою комбінацією механізмів територіальної і міжгалузевої інтеграційної взаємодії, що дозволяє стимулювати інвестиційні процеси у сфері охорони здоров'я. Багато в чому це пояснюється тим, що при створенні територіальних кластерів виникає синергетичний ефект від взаємодії його учасників, що перевищує подібний ефект від функціонування вертикально і горизонтально інтегрованих структур.

Суттєвим елементом, що забезпечує ефективність медичного кластеру, є його участь у його діяльності не тільки регіональних та муніципальних органів, але й різноманітних бізнес-структур на основі впровадження механізму державно-приватного партнерства, яке є одним із ключових інструментів формування кластерів у сфері охорони здоров'я.

Література:

1. Скоч А. Международный опыт формирования кластеров. URL: http://www.intelros.ru/2007/04/04/aleksandr_skoch_mezhdunarodnyjj_opyt_formirovaniya_klasterov.html.
2. Global Wellness Summit. URL: <http://www.globalwellnesssummit.com>.
3. Hamilton K., Yau J. The Global Tug-of-War for Health Care Workers. Migration Policy Institute, December 2015 URL: <http://www.migrationinformation.org/Feature/display.cfm>.
4. Life in transition survey. European bank URL: <http://www.ebrd.com/downloads/research/surveys/litsr.pdf>.
5. Matusiak K. B. Innowacje I transfer technologii. Siownik pojec. Wbrszawa, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczosci, 2005. 54 s.
6. OECD Health Date, 2016. URL: <http://www.oecd.org/dataoecd/46/4/38980557.pdf>.
7. The Single Global Currency Association. URL: <http://www.singleglobalcurrency.org/index.html>.

8. The World Health Organization. URL:
<http://apps.who.int/gho/data/node.country>.